
In memoriam

AKADEMIK TIHOMIL BERITIĆ (1919–1999)

Dana 6. travnja ove godine napustio nas je vrlo cijenjeni znanstvenik, međunarodno priznati stručnjak i poznati nastavnik, redoviti član Razreda za medicinske znanosti HAZU – akademik Tihomil Beritić. Njegov odlazak gubitak je za hrvatsku medicinu i hrvatsku znanost.

Akademik Tihomil Beritić rođen je 1919. godine u Herceg Novom. Diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1943., a stekao doktorat znanosti na Sveučilištu u Zagrebu 1980. godine. Svoj radni vijek započeo je u Zemaljskom zavodu za socijalno osiguranje 1945. godine. Godine 1947. provodi šest mjeseci na stažu iz profesionalnih bolesti u poznatoj Klinici za profesionalne bolesti u Pragu (prof. J. Teisinger). Jednogodišnju stipendiju iz medicine rada, profesionalnih bolesti i toksikologije koju je dobio kao jedan od prvih stipendista Svjetske zdravstvene organizacije na prijedlog Andrije Štampara, proveo je u Školi narodnog zdravlja u Torontu i Klinici za profesionalne bolesti (prof. D. Hunter) u Londonu 1949. godine. Godine 1951. osnovao je i započeo voditi klinički dio Odjela za profesionalne bolesti tadašnjeg Instituta za higijenu rada JAZU, a 1953. osnovao je i započeo voditi VI. odjel Interne klinike Kliničkoga bolničkog centra »Rebro«. To je bio prvi klinički odjel za otrovanja u bivšoj državi koji je vodio tijekom 25 godina. Te iste godine proveo je tri mjeseca u Klinici za alergijske bolesti u Stockholmu. Godine 1956. položio je specijalistički ispit iz interne medicine. Iste je godine izabran za

naslovnog docenta Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Godine 1961. promaknut je u zvanje naslovnog izvanrednog profesora istog Fakulteta. Godine 1962. proveo je tri mjeseca na znanstvenom radu o hematološkim značajkama oštećenja ionizirajućim zračenjem u Bolnici »Saint Louis« u Parizu (prof. Jean Bernard). Godinu dana nakon povratka u zemlju izabran je za predsjednika Hematološke sekcije tadašnjeg Zbora liječnika Hrvatske. Godine 1968. organizirao je međunarodni sastanak o otrovanju olovom u Trepči, a 1969. Kongres centara za kontrolu otrovanja u Baškom Polju, nakon čega je 1970. izabran za počasnog predsjednika Europskog udruženja centara za kontrolu otrovanja. Godine 1968. izabran je za prvog predsjednika Udruženja toksikologa bivše države, na koju je funkciju ponovno izabran 1985.

Godine 1973. izabran je za izvanrednog člana današnje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a 1986. za redovitog člana. Utemeljitelj je i dugogodišnji voditelj Odbora za medicinu rada i zdravstvenu ekologiju te predsjednik Odbora za alergologiju Razreda za medicinske znanosti HAZU. Smrt ga je zatekla na mjestu predsjednika Odbora za supcelularnu patologiju istog Razreda.

Teško bi bilo iole detaljnije opisati opsežan opus tog vrlo svestranog istraživača na polju kliničke i laboratorijske medicine. Svojim je znanstvenim radom ostavio tragove u području humane i animalne hematologije i toksikologije, osobito teških metala, među kojima je posebno istraživao olovo. Njegovi radovi, koji su ujedno bili i prva opažanja u našoj zemlji, uključili su širok spektar problema od methemoglobinemija i azbestoze do

alergijskog alveolitisa i respiratornog distress sindroma, od manganizma, merkurijalizma i alergija na metale do olovnih encefalopatija i polineuropatija. Najveći je interes od početka pokazivao za hematološke probleme na kojima je surađivao s našim tada prominentnim stručnjacima profesorima F. Mihaljevićem i E. Hauptmannom. Objavio je prva znanstvena opažanja u svijetu o promjenama u koštanoj srži uzrokovanim olovom, odnosu Schmauchovih i Heinzovih tjelešaca, dokazu olovne neuropatije kao bolesti motoričkog neurona, pirotoksičkoj adinamiji te o mogućoj inhibiciji retrovirusa ionima olova, što mu je posljednji istraživački pothvat, prekinut smrću. Vjerovao je da bi upravo ovo posljednje istraživanje moglo biti temelj za preventivno rješenje bolesti izazvanih retrovirusima pa tako i za AIDS.

Publicistička djelatnost akademika Beritića bila je vrlo plodna – uključuje više od 260 radova od kojih 32 u priznatim stranim časopisima. Osim znanstvenih i stručnih radova pisao je mnogo osvrta na uvijek najaktualnije teme u području svog djelovanja. Na temelju tog velikog opusa dodijeljena mu je Nagrada za životno djelo 1988. godine.

Bio je član uredničkog odbora dvaju stranih časopisa *Clinica Europea* i *American Journal of Industrial Medicine*. Posebno vrijedi naglasiti njegove istaknute djelatnosti kao glavnog urednika dvaju naših uglednih časopisa *Arhiva za higijenu rada i toksikologiju* i *Liječničkog vjesnika*. Bio je glavni urednik *Liječničkog vjesnika* u razdoblju od 17 godina. *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju* uređivao je od 1969. do 1976. godine. U tom je časopisu objavljivao od početka svoje znanstvene i stručne djelatnosti objavivši

ukupno 49 radova. Kao glavni urednik uveo je i rubriku »Kratki prikazi aktualnih tema« namijenjeno posebno specijalistima medicine rada u praksi. Za tu je rubriku i sam pisao priloge, ali je još značajnije da je poticao i svoje suradnike da pišu u toj rubrici koja se na taj način razvila i afirmirala. Nije se ustručavao niti da sam pridonosi i rubrici »Referati iz literature« smatrajući je važnim dijelom *Arhiva*.

Akademik Beritić bio je i učitelj generacijama liječnika u pravom smislu te riječi: pun teorijskog znanja, istodobno rasni kliničar s toplim srcem za pacijenta te strpljiv i radoznao laboratorijski istraživač. U razdoblju od 35 godina bio je nastavnik u poslijediplomskim studijima Medicinskog fakulteta u Zagrebu iz medicine rada i hitne medicine. Tijekom tih godina 54 skupine medicinara rada (više od 860 studenata) i pet skupina poslijediplomskih studenata hitne medicine (81 student) pohađali su njegovu uvijek odlično ocjenjivanu nastavu iz kolegija »Profesionalne bolesti i toksikologija« odnosno »Akutna otrovanja«. Svoje veliko teorijsko znanje i svoje vrlo bogato praktičko iskustvo znao je prenijeti svojim mnogobrojnim učenicima na zanimljiv i nadasve razumljiv način – to su mu priznavale generacije. Poznavali su ga kao nastavnika i izvan Hrvatske. U Mariboru, Ljubljani i Zenici sudjelovao je u poslijediplomskoj nastavi sedam skupina medicinara rada (174 studenta), a u Golniku su 72 studenta pulmologije s velikim interesom pratila njegovu nastavu iz profesionalnih plućnih bolesti tijekom pet nastavnih godina.

Izgubili smo istaknutog znanstvenika, poznatog stručnjaka i voljenog nastavnika.

Fedor Valić